

DRAGOȘ VICOL

**STATUTUL
ARTISTICO-FILOSOFIC
AL ROMANCIERULUI TOTAL**

ASPECTE ALE POETICII OPEREI SADOVENIENE

TIPO MOLDOVA

Dragoș VICOL

**STATUTUL ARTISTICO-FILOSOFIC AL
ROMANCIERULUI TOTAL**

ASPECTE ALE POETICII OPEREI SADOVENIENE

Colecția ACADEMICA

TIPO MOLDOVA

Efortul de parcurgere și, ulterior, de cercetare a operei sadoveniene presupune un grad sporit de dificultate. Căci multiplele aspecte distincte, elemente majore, particularități naratologice, arta descrierii și istorisirii, specificitatea transfigurării artistice, proiectarea – pe calea ficțiunii – a faptului de viață sau de istorie în metaforă, simbol și mit personal – constituie repere fundamentale ce necesită a fi supuse unor investigații și interpretări complexe și multiaspectuale.

Acest demers analitic vizează sondarea “rădăcinilor”, a reperelor-cheie, a modalităților tehnice definitorii, care stau la baza artisticității și autenticității creației autorului. Una din cele mai importante **calități ale textului sadovenian** în contextul literaturii române, dar și universale, este **originalitatea poetică**. George Călinescu menționa: “Opera lui Mihail Sadoveanu este fără precedent, e rodul de peste mai bine de o jumătate de veac al silinței de a supune regulilor muzicii contemplația naturii și cunoașterea realistă a oamenilor. Niciodată nu s-a încercat în proză un asemenea lucru” [1, p.182].

Dacă savantul Ion Coteanu s-a referit doar fragmentar în studiile sale la tehnica stilului lui Mihail Sadoveanu, atunci o contribuție valoroasă la cercetarea acestui aspect, mai ales din perspectiva expresivității naratologice, au adus, prin referințe analitice originale, lucrările: *Mihail Sadoveanu – creator de limbă* (1966) de Șerban Cioculescu; *Treptele Lumii sau calea către sine a lui Mihail Sadoveanu* (1978) de Al. Paleologu; *Vocabularul operei lui Mihail Sadoveanu* (1978) de Gavril Istrate; *Mihail Sadoveanu. Universul artistic și concepția fundamentală a operei* (1978) de Mircea Tomuș; *Arta evocării la Sadoveanu* (1979) de G.I.Tohăneanu; *Cărțile lui Mihail Sadoveanu* (1981) de Ion Vlad; *Sadoveanu sau Divanul înțeleptului cu Lumea* (1982)

de Monica Spiridon și *Sadoveanu sau Magia rostirii* (1986) de Doina Florea.

Poetica lui Sadoveanu trebuie inițial descoperită și examinată din perspectiva comparatismului literar (acest *novum organum* al criticii literare, cum îl definea Francois Jost), în contrast cu poeticile unor mari prozatori universali, fapt ce va permite depășirea cadrului național chiar la nivelul concepției sale mai mult sau mai puțin tradiționale.

Raportarea operei lui Mihail Sadoveanu la creația unor romancieri importanți din literatura universală poate fi percepută doar într-un cadru valoric, prin prisma unui comparatism integrator. În acest context, vor fi identificate cele mai rezistente componente artistice ale general-umanului, cu specificarea că **naționalului, autohtonului** le va reveni primatul universalizării. Dinspre aceste valori estetice, etice, istorice, psihologice, filosofice, metafizice, proprii unei etnii, se vor stabili grade de similitudine și interferențe generalizatoare.

Reinterpretarea operei sadoveniene, după parcurgerea referințelor critice (articole, eseuri, comentarii, tratate, monografii), identificarea materialului analitic obiectiv se cer axate pe o modalitate “creatoare” de exprimare, direcționată spre cunoașterea minuțioasă și a contextului literar în care a activat prozatorul, dar fără a ne lăsa influențați, în demersul nostru, de condițiile sociale dogmatice. Mai ales că despre Sadoveanu s-a afirmat că este “o imensă arhivă lingvistică și un laborator unic de regenerare a cuvintelor, de înnobilare a lexicului nostru” [2, p.350]. Scriitorul recrează nu numai istoria poporului nostru, ci și pe cea a limbii sale.

În ceea ce privește creația lui Sadoveanu, ea trebuie “subordonată” conceptului de **critică completă**, elaborat de Garabet Ibrăileanu, care diferențiază **abordarea intrinsecă de abordarea extrinsecă** a operei literare propriu-zise. Nu ne vor interesa, așadar, aspectele individului ca atare, ci, în primul rând, “contopirea” lui în actul creator-artist, care cunoaște diverse ipostaze: prezența unor informații vaste privind **istoria** unor nuvele, povestiri mai puțin valoroase; atestarea unor surse critice tardive, de obicei postume, în

ADNOTARE

Prezenta cercetare științifică se prezintă ca o lucrare cu o concepție critică personală asupra operei sadoveniene. Considerațiunile estetice vaste sunt făcute de critica literară încă de la începutul secolului XX. Opiniile, ideile exprimate asupra operei marelui prozator au condus la conturarea unui portret-cadru general, adecvat, bine nuanțat, în contextul literaturii române.

Mihail Sadoveanu este un scriitor exponențial al literaturii române și al literaturii universale, în această ordine de idei fiind apreciate, comentate și dezbătute opinii critice mai vechi (G.Ibrăileanu, G.Călinescu., T.Vianu, Perpessicius, P.Constantinescu, Vl.Streinu), mai noi (D.Micu, C.Ciopraga, I.Vlad, N.Manolescu, M.Spiridon, F.Băileșteanu, Z.Sângeorzan) și cele mai inedite (D.Florea, N.Frigoiu, C.M.Popa).

Este relevantă viziunea unică asupra lumii în opera lui Mihail Sadoveanu, viziune regăsită în procesul critic de „percepere” a acestei creații privită în ansamblu și raportată la capodoperele scriitorilor naționali.

Examenul critic a cuprins un vast registru al scrierilor sadoveniene. Centrul de greutate îl constituie, însă, operele referențiale, fără ca autorul să subscrie demersului unor exegeți prea puțin avizați, conform cărora opera de început a prozatorului ar sta totalmente sub semnul nerealizării, fiind, ca atare, nesemnificativă. Cercetătorul și-a propus să identifice componentele – cheie ale universului spiritual autohton, creat artistic de către Mihail Sadoveanu.

Prezenta exegeză conturează o imagine critică de sinteză asupra operei sadoveniene, evidențiind importanța acestei opere prin aplicarea comparatismului. Autorul identifică suportul mitologic și biblic al creației sadoveniene, vorbește despre rolul simbolului și al imaginilor arhetipale, al „dacismul”, cultului originilor și al trecutului în opera lui M.Sadoveanu, al dimensiunii filosofice.

Lucrarea conturează statutul artistico-filosofic al unui romancier total, din perspectiva celui mai durabil element ale acestuia: poetica, element definitorii nu doar pentru receptarea operei sadoveniene, ci și pentru identificarea modelului narativ și a virtuților lui estetice în cadrul literaturii române și universale.

CUPRINS

Capitolul I.....	5
Capitolul II.	35
Capitolul III.	57
Capitolul IV.....	71
Capitolul V.	97
Capitolul VI.....	115
CAPITOLUL VII.....	141
CAPITOLUL VIII	165
BIBLIOGRAFIE SELECTIVĂ.....	207
ADNOTARE	219